

Силабус дисципліни «Санітарія»

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 227 · ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ, ЕРГОТЕРАПІЯ · ФІЗИЧНА
РЕАБІЛІТАЦІЯ · БАКАЛАВР

120

Годин загальний обсяг дисципліни

4

Кредити ЄКТС відповідно до
стандарту

4

Змістовних модулів курсу

Загальна інформація про дисципліну

Ідентифікація

Назва: Санітарія

Спеціальність: 227 Фізична терапія, ерготерапія / Фізична реабілітація

Ступінь: Бакалавр

Обсяг: 120 годин / 4 кредити ЄКТС

Модулів: 4 змістовних блоки курсу

Мета дисципліни

Дисципліна «Санітарія» формує у студентів спеціальності «Фізична терапія, ерготерапія» та «Фізична реабілітація» системне розуміння санітарно-гігієнічних норм і вимог, що застосовуються у реабілітаційних та медичних закладах. Курс спрямований на опанування практичних навичок організації санітарного режиму, профілактики інфекцій, дотримання особистої гігієни фахівця з фізичної терапії та ерготерапії у процесі надання реабілітаційних послуг. Особлива увага приділяється формуванню відповідальності за безпеку пацієнтів та санітарно-епідемічне благополуччя середовища лікування й реабілітації.

Форми навчання

- Лекції — 30 годин
- Практичні заняття — 30 годин
- Самостійна робота — 60 годин

Компетентності та результати навчання

Загальні компетентності

Здатність до аналізу, синтезу та критичного оцінювання санітарно-гігієнічної інформації в контексті охорони здоров'я та реабілітаційної практики: виявлення ризиків, порівняння норм і стандартів, формування обґрунтованих рішень щодо організації безпечного середовища. Уміння самостійно навчатися, планувати роботу та виконувати завдання у визначені строки, зокрема при підготовці аналітичних матеріалів і практичних звітів.

Здатність до усної та письмової комунікації у сфері охорони здоров'я: чітко пояснювати санітарні вимоги, аргументовано обґрунтовувати заходи профілактики, оформлювати документацію. Відповідальність, дисциплінованість та готовність працювати в міждисциплінарній команді реабілітаційного закладу.

- Аналізувати санітарно-гігієнічні норми та нормативно-правову базу
- Виділяти ключові ризики у середовищі фізичної терапії та ерготерапії
- Планувати власну діяльність і дотримуватися санітарних регламентів
- Коректно взаємодіяти з пацієнтами, персоналом та органами нагляду
- Брати участь у командній роботі з забезпечення санітарної безпеки

Фахові компетентності

Розуміння сутності та закономірностей санітарно-гігієнічних вимог до реабілітаційних закладів, кабінетів лікувальної фізичної культури (ЛФК), масажних кабінетів, басейнів та спортивних залів. Знання нормативних документів МОЗ України у сфері санітарного нагляду, профілактики інфекцій, пов'язаних із наданням медичної допомоги (ІПНМД).

Здатність застосовувати принципи санітарії для організації безпечного реабілітаційного середовища, забезпечення інфекційного контролю, раціонального використання дезінфікуючих засобів та медичних відходів відповідно до чинного законодавства України.

- Характеризувати санітарно-гігієнічні вимоги до реабілітаційного закладу
- Організовувати дезінфекцію та стерилізацію обладнання
- Оцінювати стан особистої гігієни фізичного терапевта / ерготерапевта
- Орієнтуватися у санітарному законодавстві та нормативних актах МОЗ
- Пояснювати заходи профілактики інфекцій у процесі реабілітації

Результати навчання

Після успішного завершення курсу студент повинен демонструвати такі результати навчання:

1

Знання та розуміння

Пояснювати сутність ключових санітарно-гігієнічних понять: дезінфекція, стерилізація, асептика, антисептика, санітарний режим, інфекційний контроль, епідемічний процес, медичні відходи. Характеризувати нормативно-правову базу санітарного законодавства України в галузі охорони здоров'я.

2

Аналіз та оцінювання

Аналізувати санітарно-гігієнічний стан реабілітаційних приміщень, виявляти відхилення від норм. Оцінювати ризики виникнення інфекцій, пов'язаних із наданням медичної допомоги (ІПНМД), та обирати відповідні профілактичні заходи.

3

Застосування знань

Застосовувати методи санітарного нагляду, дезінфекції та антисептики у практичній діяльності фізичного терапевта та ерготерапевта. Використовувати нормативні документи для організації санітарного режиму реабілітаційного закладу.

4

Комунікація та рефлексія

Аргументовано доводити необхідність дотримання санітарно-гігієнічних вимог у роботі з пацієнтами. Формувати відповідальне ставлення до особистої гігієни та безпеки середовища реабілітації як ключових професійних цінностей.

Модуль 1. Основи санітарії та гігієни у сфері охорони здоров'я

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1

Тема 1.1

Вступ до санітарії та гігієни. Поняття санітарії та гігієни, їх взаємозв'язок. Історія розвитку гігієнічної науки. Роль санітарії в системі охорони здоров'я та реабілітації. Санітарне законодавство України. Державний санітарно-епідеміологічний нагляд: органи, функції, повноваження.

Тема 1.2

Гігієна навколишнього середовища. Санітарно-гігієнічні вимоги до повітря, освітлення, температурно-вологісного режиму реабілітаційних приміщень. Мікроклімат кабінетів ЛФК, масажного кабінету, спортивного залу. Гігієнічне значення водопостачання та каналізації у закладах охорони здоров'я.

Тема 1.3

Особиста гігієна фізичного терапевта та ерготерапевта. Гігієна рук — ключовий елемент інфекційного контролю. Техніка гігієнічного та хірургічного миття рук. Гігієнічні вимоги до одягу, взуття та зовнішнього вигляду фахівця. Хроногігієна та режим праці і відпочинку.

Тема 1.4

Санітарно-гігієнічні вимоги до реабілітаційного закладу. Класифікація та планування реабілітаційних приміщень. Санітарні норми площі, висоти, вентиляції. Прибирання, дезінфекція приміщень і поверхонь. Вимоги до медичних меблів та обладнання ЛФК і ерготерапії.

Модуль 2. Інфекційний контроль та дезінфекція в реабілітації

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2

Тема 2.1

Інфекції, пов'язані з наданням медичної допомоги (ІПНМД). Поняття, класифікація, джерела та механізми передачі ІПНМД у реабілітаційних закладах. Фактори ризику виникнення інфекцій у пацієнтів та медичного персоналу. Основні принципи та стандарти інфекційного контролю відповідно до вимог МОЗ України.

Тема 2.2

Дезінфекція: методи та засоби.

Поняття дезінфекції, її види (профілактична, осередкова, поточна, заключна). Фізичні та хімічні методи дезінфекції. Вибір і застосування дезінфікуючих засобів для обробки інвентарю ЛФК, масажних столів, тренажерів. Охорона праці при роботі з дезінфікуючими засобами.

Тема 2.3

Стерилізація медичних інструментів та виробів.

Поняття стерилізації та асептики. Методи стерилізації (паровий, повітряний, хімічний, радіаційний). Передстерилізаційне очищення виробів медичного призначення. Контроль якості стерилізації. Особливості обробки обладнання фізіотерапії та ерготерапії.

Модуль 3. Санітарія спеціалізованих реабілітаційних середовищ

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 3

Тема 3.1

Санітарно-гігієнічні вимоги до водолікувальних і бальнеологічних кабінетів. Гігієна лікувальних басейнів, ванн та душових установок. Санітарні норми якості води, методи знезараження (хлорування, озонування, УФ-опромінення). Мікробіологічний контроль води. Профілактика контактних та водних інфекцій у водолікуванні.

Тема 3.2

Санітарія в кінезіотерапії та ерготерапії. Гігієнічні вимоги до спортивних залів, кабінетів ЛФК, майданчиків для ерготерапії. Санітарний стан спортивного інвентарю, матів, тренажерів. Особливості інфекційного контролю при роботі з особами з обмеженими можливостями та ветеранами. Профілактика мікозів та шкірних захворювань.

Тема 3.3

Поводження з медичними відходами у реабілітаційному закладі. Класифікація медичних відходів за ступенем небезпечності. Нормативно-правова база поведження з медичними відходами в Україні (Наказ МОЗ № 1602, 2022). Роздільний збір, знезараження та утилізація відходів. Санітарні вимоги до місць зберігання та транспортування.

Модуль 4. Гігієна харчування, праці та санітарний нагляд

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 4

Тема 4.1

Гігієна харчування пацієнтів реабілітаційних закладів.

Основи раціонального харчування у процесі відновлення. Санітарно-гігієнічні вимоги до організації харчування в стаціонарних реабілітаційних закладах. Профілактика харчових токсикоінфекцій. Особливості харчування пацієнтів у різних реабілітаційних програмах.

Тема 4.2

Гігієна праці фізичного терапевта та ерготерапевта.

Умови та охорона праці медичних фахівців. Виробничі шкідливості в реабілітаційному закладі (фізичні, хімічні, біологічні). Профілактика професійних захворювань фізичних терапевтів. Ергономіка робочого місця. Психогігієна та профілактика синдрому вигорання.

Тема 4.3

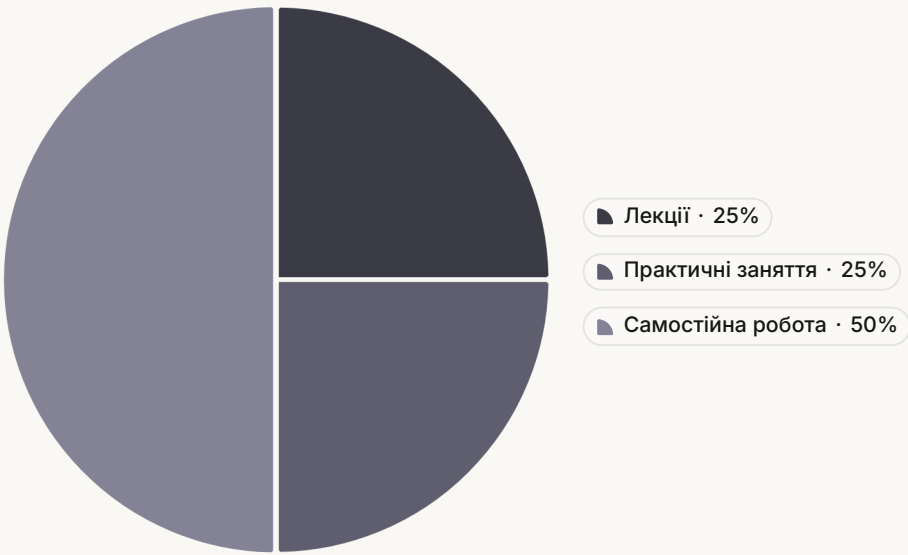
Санітарний нагляд та контроль у закладах реабілітації. Форми та методи державного санітарного нагляду. Санітарно-епідеміологічна документація реабілітаційного закладу. Проведення санітарно-гігієнічних обстежень. Відповідальність за порушення санітарного законодавства. Участь фізичного терапевта в заходах санітарного нагляду.

Тема 4.4

Актуальні питання санітарії та епідеміології під час надзвичайних ситуацій. Санітарно-протиепідемічні заходи в умовах збройного конфлікту та воєнного стану. WASH-стандарти в закладах охорони здоров'я (ВООЗ, 2022–2024). Санітарна безпека мобільних і польових реабілітаційних підрозділів. Профілактика поширення інфекційних хвороб у кризових умовах.

Розподіл навчального часу — 120 годин

Модуль	Тема	Лекції (год.)	Практичні (год.)	Самостійна робота (год.)
Модуль 1	Тема 1.1 — Вступ до санітарії та гігієни	2	2	4
	Тема 1.2 — Гігієна навколишнього середовища	2	2	4
	Тема 1.3 — Особиста гігієна фізичного терапевта	2	2	4
	Тема 1.4 — Санітарія реабілітаційного закладу	2	2	4
Модуль 2	Тема 2.1 — Інфекційний контроль (ІПНМД)	2	2	4
	Тема 2.2 — Дезінфекція: методи та засоби	2	2	4
	Тема 2.3 — Стерилізація медичних інструментів	4	4	8
Модуль 3	Тема 3.1 — Санітарія водолікувальних кабінетів	4	4	8
	Тема 3.2 — Санітарія в кінезіотерапії та ерготерапії	4	4	8
	Тема 3.3 — Поводження з медичними відходами	2	2	4
Модуль 4	Тема 4.1 — Гігієна харчування пацієнтів	2	2	4
	Тема 4.2 — Гігієна праці фізичного терапевта	2	2	4
	Тема 4.3 — Санітарний нагляд у закладах реабілітації	2	2	4
	Тема 4.4 — Санітарія в надзвичайних ситуаціях	2	2	4
Разом		30	30	60

Структура навчального часу

Загальний обсяг — **120 годин (4 кредити ЄКТС)** — розподілено між трьома формами роботи для забезпечення балансу між теорією та практикою.

- **Лекції (30 год. — 25%):** подача ключового теоретичного матеріалу
- **Практичні (30 год. — 25%):** відпрацювання практичних навичок дезінфекції, контролю, гігієни
- **Самостійна робота (60 год. — 50%):** поглиблене вивчення нормативної бази, підготовка завдань

❏ Самостійна робота становить **50% обсягу дисципліни** — студенти навчаються самостійно опрацьовувати санітарне законодавство та нормативні документи.

Самостійна робота студентів та методи викладання

Форми самостійної роботи

Опрацювання літератури

Поглиблене вивчення теоретичного матеріалу за підручниками з гігієни та санітарії, нормативно-правовими актами МОЗ України, науковими статтями у фахових виданнях з фізичної терапії та громадського здоров'я. Конспектування ключових положень, порівняння санітарних стандартів.

Робота з інформаційними ресурсами

Опрацювання офіційних ресурсів: МОЗ України (moz.gov.ua), Центр громадського здоров'я (phc.org.ua), Верховна Рада (zakon.rada.gov.ua). Аналіз санітарних регламентів, наказів та настанов ВООЗ.

Індивідуальні завдання

Виконання аналітичних завдань щодо оцінки санітарного стану реабілітаційних кабінетів, підготовка есе, аналітичних записок, міні-досліджень з актуальних питань інфекційного контролю та дезінфекції у закладах фізичної терапії. Вміння обґрунтовувати висновки.

Підготовка до занять

Підготовка до практичних занять шляхом опрацювання нормативних документів і стандартів, повторення теоретичного матеріалу; підготовка до тестувань через вивчення ключових термінів і визначень; систематизація знань перед контрольними роботами.

Методи викладання

→ Лекції

Системне подання теоретичного матеріалу з використанням наочних схем, таблиць санітарних норм і прикладів із практики реабілітаційних закладів; студенти ведуть конспекти та задають уточнювальні запитання.

→ Практичний тренінг

Відпрацювання навичок гігієни рук, приготування дезінфікуючих розчинів, оцінки мікроклімату приміщень; студенти виконують реальні санітарно-гігієнічні процедури та фіксують результати.

→ Кейс-стаді

Аналіз реальних ситуацій: спалахи ІПНМД у реабілітаційних відділеннях, порушення санітарного режиму; студенти виявляють причини та пропонують коригувальні заходи.

→ Робота з нормативними документами

Опрацювання санітарних регламентів МОЗ, наказів, стандартів ВООЗ; формування навичок читання та застосування нормативної бази у практичній роботі фізичного терапевта.

→ Самостійне дослідження

Підготовка аналітичних звітів, рефератів і презентацій за темами санітарії в реабілітації; розвиток навичок самостійного пошуку та систематизації санітарно-гігієнічної інформації.

Форми контролю знань

1

Поточний контроль

Завдання: аналітичні та тестові вправи за темами змістовного модуля.

Оцінюються регулярність виконання завдань, якість практичних навичок і рівень засвоєння санітарних норм.

Поточний контроль формує накопичувальну оцінку протягом семестру. Включає усні опитування, письмові відповіді, оцінку техніки виконання практичних маніпуляцій (гігієна рук, дезінфекція) та участь у дискусіях.

2

Проміжний контроль

Самостійна робота — комплексне ситуаційне завдання або реферат, що охоплюють теми змістовних модулів (теоретичні питання, аналіз санітарних норм, оцінка відповідності реабілітаційного закладу вимогам).

Оцінюються повнота відповіді, правильність аналізу та обґрунтованість висновків.

Проводиться після кожного змістовного модуля.

3

Підсумковий контроль

Іспит відповідно до навчального плану. Форма проведення — тестування та письмові відповіді на питання.

Підсумкова оцінка враховує результати поточного, проміжного та підсумкового контролю відповідно до встановленої шкали оцінювання: 100-бальна система з переведенням у національну шкалу та ЄКТС (A, B, C, D, E, FX, F).

- ❏ Усі методи контролю спрямовані на формування компетентностей, передбачених освітньо-професійною програмою спеціальності 227 «Фізична терапія, ерготерапія» / «Фізична реабілітація».

Рекомендована література та ресурси

Навчальна та наукова література (2022–2025)

1. Неведомська Є. О. Гігієна у фізичній реабілітації: навч. посіб. для практ. та самост. роб. студентів спец. 227 «Фізична терапія, ерготерапія». — Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2024.
2. Бабієнко В. В., Мокієнко А. В., Грузевський О. А., Опря Є. В. Гігієна закладів охорони здоров'я: навч. посіб. — Одеса : ОДМУ, 2022.
3. Бабова К. Д. (ред.). Реабілітація військовослужбовців в умовах санаторно-курортних та реабілітаційних закладів: монографія. — Одеса : Поліграф, 2023.
4. Сокрут В. М. (ред.). Фізична, реабілітаційна та спортивна медицина. Нейрореабілітація: підручник. — Т. 2. — Львів : ФОП Марченко Т. В., 2023. — 340 с.
5. Грибан Г. П., Заблоцька О. С., Ляхова Н. А. та ін. Maintaining a healthy lifestyle by service members under martial law. Wiadomości Lekarskie, 76(6), 1211–1216, 2024. doi: 10.36740/WLek202406115
6. Griban G., Zablotska O. та ін. The nature of motivation for a healthy lifestyle in children of different ages. Acta Balneologica, 3(175), 165–170, 2023. doi: 10.36740/ABAL202303106
7. Михайловська Н. С., Фуштей І. М., Мануйлов С. М. Фізична терапія, ерготерапія в клініці внутрішніх хвороб: навч. посіб. — Запоріжжя : ЗДМФУ, 2023.
8. BOO3. Improved water, sanitation, hygiene and waste services in health-care facilities, Ukraine. — Geneva : WHO, 2024. doi: PMC11704634
9. МОЗ України. Наказ № 1602 від 06.09.2022 «Про затвердження змін до державних санітарних та протиепідемічних правил і норм поводження з медичними відходами». — Київ, 2022.
10. Закон України «Про систему громадського здоров'я» від 06.09.2022 № 2573-IX. — Київ : Верховна Рада України, 2022.

Офіційні інтернет-ресурси

1. Міністерство охорони здоров'я України. — URL: <https://moz.gov.ua/>
2. Центр громадського здоров'я МОЗ України. — URL: <https://phc.org.ua/>
3. Офіційний сайт Верховної Ради України (законодавство). — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>
4. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. — URL: <https://www.kmu.gov.ua/>
5. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. — URL: <https://nbuv.gov.ua/>
6. Журнал «Health, Sport, Rehabilitation» (фахове видання з реабілітації). — URL: <https://hsr-journal.com/>
7. Репозитарій ЛДУФК імені Івана Боберського (матеріали з санітарії та гігієни). — URL: <https://repository.ldufk.edu.ua/>
8. Всесвітня організація охорони здоров'я (WASH у закладах охорони здоров'я). — URL: <https://www.who.int/>

Рекомендована література охоплює видання **2022–2025 років** відповідно до вимог актуальності навчально-методичного забезпечення для ОП «Фізична терапія, ерготерапія».